

Falvay Károly mérnök, néprajzkutató, táncművész, koreográfus és szakíró életének 85. évében elhunyt.

1924-ben született az Abaúj megyei Gibárton. Első néprajzi kutatóútját mestere, a posztumusz Kossuth-díjas Molnár István táncművész, koreográfus társaságában tette meg 1948-ban, még egyetemistaként, szülőfalujának szomszédságában, a Füzéri vár tövében lévő Füzérkajától a Zemplén megyei Karcsáig. Edison fonográf és 16 mm-es rugós filmfelvevő volt akkor az ehhez tartozó korszerű munkaeszköz. Ezt követte 1953-ban az első önállóan szervezett gyűjtőút Forrai István zeneszerzővel az Ipolyság környéki falvakban. Eredménye a szerző első jelentősebb gyermekjáték- és szokáshagyomány gyűjteménye, melynek adatai az MTA Zenetudományi Intézetébe kerültek. Az elkövetkező években a Hortobágy pásztorélete, s vele a híres „gróf” Czinege János gulyás számadóval történt ismerkedés nyújtott számára újabb tapasztalatokat. 1956 késő nyarán Karsai Zsigmond festőművész szülőfalujában, Lőrincrévén és Nagyenyed környékén terjedelmes film-, fénykép- és magnetofonfelvételt készített magyar és román szokáshagyományokról. Ezek a kutatóutak a 60-as évek közepétől varázsszövegek, vagy más megjelöléssel apokrif imák gyűjtésével bővülnek évről évre, Vas megye és a moldvai Csángóföld között. Jelentős falumonográfia vár feldolgozásra a Somogy megyei Nemespátróról, ahonnan rádióadások születtek, valamint a matyó és palóc falvakról: itt is készültek televíziós és rádiós felvételek. A legtávolabbi kutatóutak az észak- és dél-amerikai magyar emigránsok, majd a kaukázusi oszétek, csecsenek és ingusok közé vezettek. Utóbbi tanulmányutak során e népek magyar hagyományokkal rokonságot mutató emlékei tűntek elő, melyeket moldáviai és ukrainai hasonló tapasztalatok egészítettek ki. Mindezek tudományos feldolgozása csak a 80-as évek fordulóján kezdődhetett meg, amikor sorra jelentek meg az ebből készült etnológiai tanulmányok. A szerző számára sokat jelentett az a 60-as években kialakult évtizedes barátság, ami a régész-történész Fettich Nándor akadémikushoz, majd egy évtized múlva a kaukázusi néprajztudomány kitűnőségéhez, Istvánovits Márton egyetemi tanárhoz kötötte. A tudományos feldolgozások szakmai követelményeitőlük tanulta meg.

Ritmikus mozgás – énekes játék című, 1990-ben megjelent munkája hozzájárult az óvodai mozgás-

A
R
C
K
É
P
E
K

nevelés fellendüléséhez. Másfél évtizeden át volt a Magyar Táncstudományi Társaság alelnöke.

Matyó menyegző című filmje európai nagydíjat kapott. Sokak által ismert a *Széki ballada* című táncfilmje is.

Legutolsó kötete *Boldogasszony – a női szerep a magyar hitvilág tükrében* címmel jelent meg 2001-ben. Ennek alap gondolata nyelvi fogalmaink, énekes gyermekjátékaink, apokrif imáink, valamint lakodalmi és temetési szertartásaink szellemi tartalmának összefüggéseit kereső kutatásából született meg. A gyermekjátékok elmélyült tanulmányozása és a közben megszerzett pszichológiai ismeretek nagyban segítettek e hagyomány megértésében. A kötet emléket állít a millenniumi évben a régi magyar Boldogasszonynak, és figyelemre méltóan értelmezi a női lét eddig elhanyagolt aspektusát, a szófiát (bölcsséget). A mű sokat segíthet a korszerűsége törekvő nevelés, oktatás minden szintjén, új gondolatok inspirálója lehet számos tudományos területen.